

gabb, nyolcszögű kiképzését. Mindjárt akkor kijelentettem, hogy ezt a kérdést újra tanulmányozni fogom és hogy tanulmányaim eredményét döntés végett a bizottságnak befogom mutatni. *Ezen ígéretemet megtartottam és tanulmányaim eredményéről a templom fejlődését szeretettel kísérő bizottsági tag urak irodámban már eddig is meggyőződhetek, a bizottság plénuma pedig a legközelebbi ülésen meggyőződhetik, amikor t. i. ezeket befogom mutatni.*

Minthogy pedig, egy ilyen monumentális építmény, melynek létesítése erős próbára teszi az építetőnek nemcsak anyagi erejét, hanem kulturális fejlettségét is, nem kényszerű ötletszerűen, hanem minden egyes részletében tervszerűen előkészítve és következetesen vasakarattal keresztülvive, *tisztelettel kérem a tekintetes tanácsot, hogy jóváhagyott terveim álláspontjára helyezkedve, munkámban támogatni szíveskedjék.*

A fogadalmi templom felépítéséért szerződése 6. pontja szerint anyagilag, ugyanannak 13. pontja szerint pedig művészileg is egyedül én vagyok a felelős, tehát a szerződésben felsorolt közegeken kívül senkinek beleszólást nem engedhetek, ami nem zárja ki azt, hogy ha a tek. tanács a szegedi szakértők véleménye alapján, — akik szerintem nem kompetensek ilyen művészi kérdés eldöntésére, — kétségbe vonná terveim stílszerűségét, terveimet egy internacionális, (olasz, francia, német és magyar) építőművészekből álló bizottság ítélete alá bocsáthassa, mely ítéletnek én magamat feltétlenül alávetném.

Végül tisztelettel bejelentem, hogy ha a tek. városi tanács szószerint ragaszkodnék a közgyűlésnek 1914. március 5-iki, a fentiek szerint kivihetetlen határozatához, miszerint a fogadalmi templom a már az én terveim alapján lefektetett és kiépített alépitmény megtartásával teljesen a Schulek-féle tervek szerint építtessék fel, én, mint az egyik szerződő fél ezt a szerződésünkkel ellenkező és kivihetetlen határozatot kénytelen lennék a belügyminiszter urhoz megfeleltetni.

Mindez még nem háborította volna föl Ivánt. De a levél azonkívül még föl is volt bontva.

— Te tépted föl ezt a levelet? — kérdezte Iván és haragtól villámlott a szeme.

— Mi közöd hozzá, hogy ki bontotta föl? — szólt Evelin.

— Az én levelemet — kiáltott — senki fia se merje fölbontani!

— Amíg az én házámban lakol, ebbe bele kell nyugodnod. Ha nem tetszik, tessék, szabad az út! — intett az asszony.

— Nem tűröm, hogy beleavatkozzál az én dolgaimba! — kiáltott egyre élesebb hangon a férfi.

— Ilyen hangon pedig ne lármázz itt, hanem mars! menj a szeretődhez!

— A szeretőd?! — hördült fel Iván s most már a düh egészen elöntötte — ki az én szeretőd? Hol van az én szeretőd?

— Washington-utca száznegyvenhárom — felelte fagyos nyugalommal az asszony.

Ebben a pillanatban csörömpölés hallatszott. Egy váza volt. Az asszony másik kedves vázája.

Az asszony hangosan fölkaegott.

— Még nevetsz is hozzá — dühöngött Iván és egy kis nipp röpi a váza után. Az asszony egyre harsányabban nevetett, de már nem tudta tovább megállni. Odarohant a férjéhez, megölelte, megcsókolta. Mennél dühösebb volt Iván, annál jobban csókolta.

— Szidj, szidj, csak szidj! — ujjongott az asszony, Iván pedig tovább toporzékolt és tombolt. — Hát ezzel a százassal most mit csináljak? — kiáltotta magánkívül és a levélre mutatott.

— Gyűrűt vegyél rá! — kiáltotta gúnyosan az asszony, de hozzátette: — Hogy mindig dühbe gurulj, valahányszor meglátnod...

Kiváló tisztelettel. Budapest, 1914. március 12. Foerk Ernő.

Mivel Foerknek ez a levele homlokegyenest ellenkezik azzal, amit Gaál Endre a vele folytatott tárgyalásokról mondott, sőt Foerk a levélben azt írja, nemhogy alávetné magát a közgyűlés határozatának, hanem megtagadván azt, még felebbezéssel is fenyegetőzik, munkatársunk megkérdezte Gaál Endre tanácsost, hogy tájékoztassa most már részletesen a közönséget az ügy mibenlétéről. Gaál Endre dr. a következőket mondotta:

— Foerk Ernő ur, ugyálszik, a megjelent közlemények miatt sértve érzi magát, de ha a levelét az ember alaposan megvizsgálja, lényeges ellentét — kivéve a személyes érzékenységet, ami kéri a levélből — a levél álláspontja és a közgyűlés határozata között nincsen. A közgyűlés tudvalevőleg arra az álláspontra helyezkedett, hogy Foerk a már megkezdett alapon folytassa az építkezést Schulek tervei szerint. Nos, a kiküldött bizottság, amely az eltéréseket kutatta, megállapította, hogy lényeges eltérés csak a főtoronyok végződésében van, de Foerk kijelentette és ezt állja ma is, hogy a tornyot át fogja dolgozni. Sőt az erre vonatkozó rajzok nagyrészt készen is vannak, nekem be is mutatta. Maga a templombizottság is, amely a részleteket vizsgálta, annak idején megállapította, hogy egyébként lényeges eltérések a Schulek-féle tervektől nincsenek. Így tehát a bizottság is azt ajánlotta akkor a tanácsnak, hogy Foerk részletrajzait a torony kivételével fogadja el. Most Foerk tehát arra hivatkozik, hogy a változtatásokat — például azokat is, amiket az ablakok elrendezésében tett — a bizottság helybenhagyta, tudomásul vette, helyeselte. S ezek a változtatások egyáltalán nem olyan természetűek, amelyek Schulek terveivel ellenkeznének. A főeltérés különben csak abban van, hogy Foerk a templom oldalhajójára illesztett rózsablakot a főhomlokzatra illesztette, miután ez néz a Boldogasszony-sugárat felé.

A fogadalmi templom építő bizottsága, értesülésünk szerint, a jövő hét valamelyik napján összeül, hogy tisztázza a részlettervek kérdését. Mi pedig ezekről az újabb fejleményekről vezércikkben mondjuk el véleményünket.

A pénzügyminiszter bécsi útja. Teleszky János pénzügyminiszter tegnap délelőtt tizenegy órakor kihallgatáson volt a királynál, akinek előterjesztette az 1914. és 1915. évi költségvetést. A kihallgatás után a pénzügyminiszter meglátogatta Berchtold gróf külügyminisztert és este visszautazott Budapestre.

Torlai Arthur

≡ okl. mérnök ≡

mérnöki irodáját

Berzsényi-utca 1/a sz. alatt

(Lövész-ház)

megnyitotta.

≡ Telefon 1163. ≡

KALEIDOSZKOP

Szeged, március 14.

ROMLANAK A JAPÁN ERKÖLCSÖK.

Igazából csak az orosz-japán háború óta ismeri az európai közvélemény a japánokat. Azelőtt jóformán csak a folkloristák foglalkoztak velük. Az oroszok fölött aratott döntő győzelmek aztán rájuk irányították Európa figyelmét, amit ők még nagyobb udvariassággal viszonyoztak. Különböző japán bizottságok jártak-keltek szerteszét Európában, mindegyik más és más megbízatással. Ahelyett, hogy nagy győzelmeik után elbizták volna magukat, fokozottab mértékben tanulmányozták az európai intézményeket. Egy több magasrangú katonából álló bizottság katonai tanulmányok céljából megfordult nálunk Magyarországon is. A pénzzel bőven bántak s ami különösen feltűnt egyik nagyalásu magyar tisztnek, az volt, hogy az a japán tiszt, aki fizetett, senkitől nyugtát nem kért. Meg is kérdezte Nippon fiától:

— Mivel igazolja majd otthon mindezeket a fizetségeket, mikor senkitől nyugtát nem kér?

— Mivel? — szólt csodálkozva a japán tiszt, — hát nem látja, hogy *mindent felírok a noteszembe?* Itt van ni, tegnapi kiadásunk 780 korona!

Hát ilyenek voltak a japán erkölcsök 1911-ben. A legtermészetesebb valaminek találta náluk mindenki, hogy amit *egy japán tiszt* kiadásként a noteszába ír, arról nem kell külön nyugta, hanem, hogy maga ez a feljegyzés olyan, mint a szentírás.

1914-ben azonban rövid egymásutánban két óriási sikkasztásról rántották le a leplet. Az egyiket: *japán tengerésziszték*, a másikat: *japán főpapaok* követték el. Sok millió elsikkasztásáról van szó. Egy szép illúziónak a szertefoszlását jelenti számunkra ez a két nagyszabású sikkasztás. Veszendőben a japán erkölcs. Már Nippon fiai is a Mammon ördögi hatalmába kerültek. Megrontották őket az európai erkölcsök, melyeknek a nyomában besurrantak közéjük a fehér emberek fekete bűnei is. Az európai kultúra fattyuhajtásaitól nem tudták megóvni Nippon nemes törzsét. Pedig nekünk európaiaknak sok és nagy bűneink közepette oly jól esett tudnunk, hogy valahol messze, messze Keleten, nem messze onnan, ahol az ősmagyarok bölcsője ringott, és egy nemzet, ahol a becsületesség nem erény, hanem közös tulajdona e nemzet minden egyes fiának. Ahol nincs szükség arra, hogy megfelelő dotációval a *becsületrendnek* nagykeresztesei, főtisztjei, parancsnokai és lovagjai legyenek. Ahol nincs szükség semmiféle becsületrendre azért, mert *mindenki* — becsületes. Ahol nem nyugtával dicsérik a napot, hanem egyszerű noteszbeli feljegyzésekkel számolnak be hihetetlen tizezreket kitevő tanulmányuti költségekről.

Jó japániak, milyen kár, hogy züllötök utánunk. Egyelőre csak kivétel ugyan nálunk a — gazember, de a legújabb tapasztalatok után nálunk is nemsokára kivétel lesz a — becsületes ember. Nemsokára majd ti is nyugtával diesérenditek a napot, de addigra majd megtanuljátok tőlünk azt is, hogy a nyugta sem — szentírás, mert hát türelmes a papíros. Ezt is, azt is, meg mindent majd ugy csináltok, mint mi európaiak, de akkor nem